Náučný chodník Kvašná voda

Kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Geomorfologická jednotka:	Šarišská vrchovina
Geologická jednotka:	flyšové pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus MHD Prešov, Kvašná voda a pešo lesnými cestami k juhu k rázcestiu Ortáše asi 1,5 km (s prevýšením 95 m)
Východisko:	Prešov, Vydumanec, Ortáše
Trasa:	Prešov, Vydumanec, Ortáše – dolinou Chujavy k juhu – rekreačná lokalita Kyslá Voda (Kvašná voda) – späť na rázcestie cyklotrás a Ž – pravými svahmi doliny Chujavy k severu – Ortáše
Dĺžka:	4,2 km, prevýšenie 115 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: lesnícke, prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je na krátkom úseku v strede súbežná so žltou turistickou

značkou.

Rok otvorenia: 1988

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave, č. 1 a 2 v roku 2023 chýbali.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Stredná odborná škola lesnícka, Školské lesy, Cemjata 3, 080 01 Prešov, tel. 051 / 7711 300

Poznámka: S prvou časťou náučného chodníka vedie súbežne stredná časť Náučného lesného chodníka Kvašná voda.

Upozornenie: Trasa náučného chodníka využíva lesné komunikácie, po ktorých jazdí ťažká lesná technika, je preto nutná zvýšená opatrnosť.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie v obmedzenej miere.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Prešov. Tretie najväčšie mesto na Slovensku, leží na sútoku Torysy a Sekčova v severnom výbežku Košickej kotliny medzi Šarišskou vrchovinou na západe a severným koncom Slanských vrchov na východe. Oblasť mesta bola osídlená už v dávnoveku. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1247, od roku 1347 bol slobodným kráľovským mestom na križovatke obchodných ciest a rozvíjali sa tu remeslá a kultúra. V roku 1604 ho dobylo sedmohradské knieža Štefan Bočkaj. Prešovské jatky – hromadná poprava 20 prešovských mešťanov a zemanov, ktorú v roku 1687 po vykonštruovanom procese za protihabsburský odboj a kalvínsku či evanjelickú vieru nariadil generál Antonio Caraffa. Prešovská vzbura – poprava 40 vzbúrených slovenských vojakov z roku 1918, ktorá predznamenala rozpad Rakúsko-uhorskej monarchie. V roku 1919 tu bola vyhlásená Slovenská republika rád. Po vzniku Československa ako aj po oslobodení v roku 1945 nastal priemyselný a stavebný rozvoj mesta.

Cemjata. Časť mestskej časti č. 2 mesta Prešov západne od jadra mesta v doline Bzenovského potoka v členitom zalesnenom okraji Šarišskej vrchoviny pod sedlom s osadou Zabíjaná, ktorým prechádza štátna cesta z Prešova do Margecian. V polovici 19. storočia sa vyvíjala v území s minerálnymi prameňmi ako prímestská liečebná a rekreačná osada. Známe bolo sanatórium Krajinskej jednoty pre liečenie učiteliek. Kúpele, ktoré mali v celom Uhorsku povesť ako najlacnejšie, zanikli po druhej svetovej vojne. Pribudla výstavba rodinných domov a veľká záhradkárska osada. Niektoré z budov kúpeľného areálu sa zachovali a slúžia ako zariadenia pre seniorov. Dobovú záľubu miestnych uhorských šľachticov – kúpeľných hostí – spory riešiť duelom (súbojom pomocou strelných zbraní) pripomína malý pamätník v lese severne od osady na mieste, kde sa 8. 1. 1881 uskutočnil historikmi zaznamenaný posledný takýto pištoľový súboj, podľa čoho sa lokalita volá **Zabíjaná** (vedie k nemu Lesný náučný chodník Zabíjaná). V osade je sídlo Školských lesov Cemjata pri Strednej odbornej škole lesníckej v Prešove, založených v roku 1959, ktoré okolitý lesný užívateľský celok aj obhospodarujú. Územie je prímestským rekreačným zázemím Prešova s **lesoparkom Cemjata**, vybudovaným v roku 1978, s početnými turistickými trasami, cyklotrasami, náučnými chodníkmi, minerálnymi prameňmi a ďalšou vybavenosťou. Prechádzajú ním červeno značená diaľková turistická trasa Cesta hrdinov Slovenského národného povstania (Devín – Dukla) – najdlhšia turistická magistrála na Slovensku – a

zároveň tu súbežné Európske diaľkové turistické trasy E3 a E8 (viac o E3 > v Náučnom chodníku Okolím Rajeckého hradu a o Ceste hrdinov SNP a E8 > v Náučnom chodníku Kavečany – Hrešná).

Arborétum Ortáše. Bývalé arborétum v lesoparku v lokalite Ortáše východne od osady Cemjata, založené v roku 1974 ako prvé na východnom Slovensku. Jeho projekt, ako účelového objektu Školského hospodárstva Cemjata pri Strednej lesníckej škole v Prešove pre potreby praktickej výučby budúcich lesníkov, bol vypracovaný na vtedajšej Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Najdôležitejšiu časť projektu tvorila zbierka drevín pozostávajúca z 218 taxónov. Do konca roka 1990 na ploche arboréta s výmerou 13 ha, členenej na 26 samostatných porastov rôznej veľkosti a tvaru, rástlo v počte okolo 1 400 kusov asi 170 taxónov. Komplikáciou v ďalšom rozvoji arboréta sa stali nevyrovnané vlastnícke práva, o ktoré sa v roku 2011 uchádzali pôvodní vlastníci.

Kvašná voda. Výdatný minerálny prameň východne od osady Cemjata v doline Chujavy v Šarišskej vrchovine v rámci lesoparku Cemjata v rekreačnej lokalite Kyslá Voda (Kvašné voda). Voda je slabo mineralizovaná, uhličitá s teplotou okolo 10°C s celkovým obsahom oxidu uhličitého nad 2 000 mg/l. Okrem oxidu uhličitého obsahuje vápnik, horčík a železo. Prameň i jeho okolie s rekreačnou vybavenosťou sú udržiavané.

Čertov kameň. Ojedinelý blok žilného kremeňa veľkosti 3 × 2 m juhovýchodne od okraja osady Cemjata v Šarišskej vrchovine na dne bezmenného ľavostranného prítoku Bzenovského potoka, vypreparovaný z paleogénnych polymiktných zlepencov. Vedie k nemu značená odbočka (900 m) z červeno značenej Cesty hrdinov Slovenského národného povstania.

Šarišská vrchovina. Horský celok na východe Slovenska medzi Jarovnicami, Širokým, Drienovskou Novou Vsou a juhozápadným okrajom intravilánu Prešova. Na severozápade až juhu susedí s Bachurňou, Braniskom a Čiernou horou, na východe a severovýchode s Košickou kotlinou a Spišsko-šarišským medzihorím. Ide o rozložité flyšové pohorie s hladko modelovaným pahorkatinovým až vrchovinovým reliéfom s chrbtami na pieskovcoch, dosahujúc max. výšku v západnej časti nad Širokým plošinatým lúčnatým vrchom **Za horou (717 m n. m.)**. V častiach s prevahou ílovcov nad pieskovcami sa vyvinuli brázdy (Širocká, Sedlická a Chminianska). Pri južnom okraji sa vyskytujú mezozoické sedimentárne horniny veporika. Pohorie preteká a odvodňuje riečka Svinka, prameniaca v susednom Branisku, a jej prítoky, len najjužnejšie neveľké plochy patria povodiu tu prameniacich priamych prítokov Hornádu. V území bohato rozčlenenom dolinami potokov s početnými drobnými sídlami sa striedajú plochy s poľnohospodárskym využitím, prevažujúce v západnej, vyššej, no menej členitej časti, s lesmi. Vrchovinou naprieč – spolovice údolím Svinky – vedie diaľnica D1.

Názvy informačných panelov

1. Lesný sklad Ortáše (*chýba*)
2. Arborétum Ortáše (*chýba*)
3. Hospodárske využitie pôdneho fondu
4. Kvašná voda v minulosti
5. Rastlinstvo a rastlinné spoločenstvá
6. Živočíšstvo
7. Geomorfológia
8. Estetika lesa
9. Školské lesy Cemjata

Žiaden informačný panel v teréne neobsahuje žiaden názov náučného chodníka ani jeho plán (trasu).

HOSPODÁRSKE VYUŽITIE
PÔDNEHO FONDU
3.

E 8
E3

